

I artiklerne om forplantningslovgivning gennemgås retsreglerne for insemination og kunstig befrugtning i Danmark, Sverige og Norge. Det er et fællestræk for denne lovgivning, at kvinders ret til insemination og kunstig befrugtning bestemmes af deres forhold til en mand. Artiklerne udlægger lovgivningen som et udtryk for patriarkalsk kontrol med kvinder. Denne opfattelse går igen i en svensk/norsk artikel om statens og rettens funktion i relation til kvinder, som efterfølges af en kort kritisk kommentar, der udfordrer dette synspunkt. En svensk artikel opridser kvinderettens muligheder ud fra tre niveauer, som additionsvidenskab, som interessestyret videnskab og som strukturforstyrrende i forhold til den etablerede mandligt dominerede retsvidenskab. I en finsk artikel gennemgås domstolsprocessens funktion i forhold til kvinder, og den begrundet kvinders relativt mindre brug af domstolene ud fra disses uegnethed til at løse kvinders konflikter. Bidragene fra de mandlige jurister fra Norge, Sverige og Finland afspejler en positiv holdning til kvinderetten og dens funktion i forhold til retsvidenskaben i øvrigt. Kvinderetten fremhæves for sin igangsættende og eksperimenterende karakter, samt for sammenkoblingen af teori og empiri, men kritiseres for sin brug af retfærdighedsbegrebet.

De afsluttende litteraturoversigter afspejler, at kvinderetten gennem sine første 10 år har formået at konsolidere sig som forskningsfelt inden for retsvidenskaben.

Anette Borchorst

Gene Sharp, *Making Europe Unconquerable. The Potential of Civilian-based Deterrence and Defense*, London: Taylor and Francis, 1985, 230 s.

I disse år kommer der mange forskellige bøger om Europas sikkerhed og om ikke-offensive forsvarsformer. Gene Sharp, der har skrevet denne, har i mange år arbejdet med ikke-vold som alternativ til militære trusler. Denne bog argumenterer for, at Europa vil være et sikrere sted, hvis landene gradvis ændrer politik i retning af, hvad Sharp kalder et civil-baseret forsvar.

Hermed tænker han på forsvar baseret på befolkningens planlagte nægtelse af at samarbejde med en eventuel aggressor. Strejker, boykot, protester, social udelukkelse etc. er de midler, han behandler. Hvis en sådan form for forsvar er planlagt på forhånd og er gjort andre lande bekendt, vil den også have en afskrækkelsesværdi, mener Sharp.

Han opregner tre former for forsvar, konventionelt militært forsvar, guerilla-baseret forsvar og civil-baseret forsvar. Sharp mener, at den sidste er den eneste sikre på langt sigt.

Den danske diskussion om "defensivt" forsvar i forlængelse af Socialdemokratiets oplæg til ny forsvarsordning drejer sig udelukkende om at finde andre militære midler. Sharps bog er således provokerende i forhold til gældende vanetænkning og kan vel tjene til at sætte den megen diskussion om "defensivt" forsvar i relief. Bogen illustrerer, at man i virkeligheden diskuterer yderst konventionelt i den danske diskussion om dette emne.

I artiklerne om forplantningslovgivning gennemgås retsreglerne for insemination og kunstig befrugtning i Danmark, Sverige og Norge. Det er et fællestræk for denne lovgivning, at kvinders ret til insemination og kunstig befrugtning bestemmes af deres forhold til en mand. Artiklerne udlægger lovgivningen som et udtryk for patriarkalsk kontrol med kvinder. Denne opfattelse går igen i en svensk/norsk artikel om statens og rettens funktion i relation til kvinder, som efterfølges af en kort kritisk kommentar, der udfordrer dette synspunkt. En svensk artikel opridser kvinderettens muligheder ud fra tre niveauer, som additionsvidenskab, som interessestyret videnskab og som strukturforstyrrende i forhold til den etablerede mandligt dominerede retsvidenskab. I en finsk artikel gennemgås domstolsprocessens funktion i forhold til kvinder, og den begrundet kvinders relativt mindre brug af domstolene ud fra disses uegnethed til at løse kvinders konflikter. Bidragene fra de mandlige jurister fra Norge, Sverige og Finland afspejler en positiv holdning til kvinderetten og dens funktion i forhold til retsvidenskaben i øvrigt. Kvinderetten fremhæves for sin igangsættende og eksperimenterende karakter, samt for sammenkoblingen af teori og empiri, men kritiseres for sin brug af retfærdighedsbegrebet.

De afsluttende litteraturoversigter afspejler, at kvinderetten gennem sine første 10 år har formået at konsolidere sig som forskningsfelt inden for retsvidenskaben.

Anette Borchorst

Gene Sharp, *Making Europe Unconquerable. The Potential of Civilian-based Deterrence and Defense*, London: Taylor and Francis, 1985, 230 s.

I disse år kommer der mange forskellige bøger om Europas sikkerhed og om ikke-offensive forsvarsformer. Gene Sharp, der har skrevet denne, har i mange år arbejdet med ikke-vold som alternativ til militære trusler. Denne bog argumenterer for, at Europa vil være et sikrere sted, hvis landene gradvis ændrer politik i retning af, hvad Sharp kalder et civil-baseret forsvar.

Hermed tænker han på forsvar baseret på befolkningens planlagte nægtelse af at samarbejde med en eventuel aggressor. Strejker, boykot, protester, social udelukkelse etc. er de midler, han behandler. Hvis en sådan form for forsvar er planlagt på forhånd og er gjort andre lande bekendt, vil den også have en afskrækkelsesværdi, mener Sharp.

Han opregner tre former for forsvar, konventionelt militært forsvar, guerilla-baseret forsvar og civil-baseret forsvar. Sharp mener, at den sidste er den eneste sikre på langt sigt.

Den danske diskussion om "defensivt" forsvar i forlængelse af Socialdemokratiets oplæg til ny forsvarsordning drejer sig udelukkende om at finde andre militære midler. Sharps bog er således provokerende i forhold til gældende vanetænkning og kan vel tjene til at sætte den megen diskussion om "defensivt" forsvar i relief. Bogen illustrerer, at man i virkeligheden diskuterer yderst konventionelt i den danske diskussion om dette emne.

Sharp fremhæver, at Europa snart bliver nødt til at finde forsvarspolitiske alternativer. USA vil ikke fortsætte med at anvende over halvdelen af sit forsvarsbudget til at forsvare de allierede lande med. USAs isolationisme er ifølge Sharp mere end et temporært forsøg på at spare penge. Hvilke alternativer har Europa i en sådan situation? Sharps bog er vel nok politisk urealistisk, men den kan måske tjene til at sætte denne debat i gang.

Hans-Henrik Holm